

एकात्मिक बालविकास सेवा योजनेखालील
राज्यातील ५९ आदिवासी प्रकल्पांतील
अंगणवाड्यांना लिक्विड प्रोटीनचा पुरवठा
करण्यासाठी निधी उपलब्ध करण्याबाबत..

महाराष्ट्र शासन
आदिवासी विकास विभाग
शासन निर्णय, क्र.मबावि-२००७/प्र.क्र.६९/का.८
मंत्रालय, मुंबई-३२
दिनांक:- ५ सप्टेंबर, २००७.

- वाचा :-** १) शासन निर्णय, क्र. मबावि-२००६/प्र.क्र.४९/का.८, दि. ३१ मार्च, २००६.
२) शासन निर्णय, क्र.मबावि-२००७/प्र.क्र.६९/का.८, दि. २३ मार्च, २००७.
३) शासन निर्णय, आदिवासी विकास विभाग, क्र. बीयुडी-२००७/प्र.क्र.१०/का.७,
दि.२९ एप्रिल, २००७
४) आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना, नवी मुंबई यांचे पत्र क्र.एबाविसेयो/
का२/१८४/२००७, दि. २७ एप्रिल, २००७.
५) महिला व बाल विकास विभाग यांची नस्ती क्र. एबावि-२००७/प्र.क्र.१५३/ का.५
अन्तर्गत प्राप्त प्रस्ताव दि.२६.६.२००७ व दि. १८.८.२००७.

प्रस्तावना :- रिट याचिका क्र. ५६२९/०४ संदर्भात मा. उच्च न्यायालयाने श्रेणी १ ते श्रेणी-४
च्या बालकांना उपचाराकरिता दवाखान्यात दाखल करण्याचे निर्देश दिलेले आहेत. श्रेणी-१ ते
४ च्या सर्व बालकांना दवाखान्यात दाखल करणे शक्य नाही. या संदर्भात केंद्रशासनाच्या अन्न
व पोषण बोर्ड, महिला व बाल विकास विभाग, भारत सरकार यांनी श्रेणी-१ व २ च्या
बालकांच्या व्यवस्थापनासंदर्भात घालून दिलेल्या मार्गदर्शक तत्वानुसार सदर बालकांकडे योग्य
वेळी लक्ष न दिल्यास ती बालके कुपोषणाच्या श्रेणी-३ व ४ मध्ये येण्याची शक्यता असल्याने
त्यांचे वजन वाढण्याच्या अनुषंगाने आणि ती तीव्र कुपोषणाच्या श्रेणीमध्ये जावू नयेत याकरिता
राज्यातील अतिरिक्तवेदनशील ठाणे, नाशिक, नंदुरबार, गडचिरोली, अमरावती या पाच आदिवासी
जिल्ह्यातील सर्व एकात्मिक बालविकास सेवा योजना प्रकल्पांतील श्रेणी-१ ते श्रेणी ४ च्या
कुपोषित बालकांना ३ महिने लिक्विड प्रोटीन देण्याच्या योजनेस संदर्भित दि.३१.३.२००६ च्या
शासन निर्णयान्वये प्रायोगिक तत्वावर मान्यता देवून सन २००५-०६ या आर्थिक वर्षात आवश्यक
निधी उपलब्ध करून देण्यात आला होता. तसेच संदर्भित दि.२३.३.२००७ च्या शासन
निर्णयान्वये २००६-०७ या आर्थिक वर्षात आवश्यक निधी उपलब्ध करून देण्यात आला होता.

सदर योजना पुढे चालू ठेवावी किंवा कसे याबाबत धोरण निश्चित करतांना बालरोग
तज्ञांची समिती नेमून सखोल विचारांती निर्णय घ्यावा असे युनिसेफ च्या प्रतिनिधींनी सूचित
केले. त्यानुषंगाने आरोग्य संचालनालयाने नेमलेल्या डॉ.अशोक रातोड, बालरोग विभागप्रमुख,
जे. जे. हॉस्पिटल यांच्या अध्यक्षतेखालील तज्ञ समितीने श्रेणी १ ते ४ मधील लाभार्थ्यांसाठी
लिक्विड प्रोटीन उपयुक्त असल्याची शिफारस केली आहे. त्यास अनुसरून एकात्मिक बाल
विकास सेवा योजनेतगत आदिवासी भागातील ५९ प्रकल्पांतील अंगणवाड्यांमधील बालकांना

७५ दिवस लिक्वीड प्रोटीन देण्यासाठी सन २००७-२००८ करिता निधी उपलब्ध करून देण्याचा प्रस्ताव महिला व बालविकास विभागाकडून प्राप्त झाला, तो शासनाच्या विचाराधीन होता.

शासन निर्णय :- नवसंजीवन योजनेतर्गत एकात्मिक बालविकास सेवा योजनेखाली राज्यातील ५९ आदिवासी प्रकल्पातील अंगणवाड्यांमधील बालकांना प्रतिदिनी प्रति लाभार्थी १५ मि.ली. लिक्वीड प्रोटीन याप्रमाणे ७५ दिवस लिक्वीड प्रोटीन देण्यासाठी रु.१४,४२,४७,०००/- (अक्षरी रुपये चौदा कोटी बेचाळीस लाख सत्तेचाळीस हजार फक्त) इतका निधी आदिवासी उपयोजनेतर्गत सन २००७-०८ या आर्थिक वर्षात आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना, नवी मुंबई यांना उपलब्ध करून देण्यास खालील अटीच्या अधीन राहून शासन मंजूरी देत आहे.

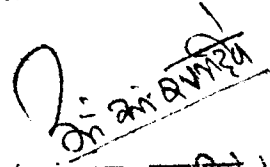
- i) आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना, रायगड गवन, नवी मुंबई यांनी लिक्विड प्रोटीन खरेदीची कार्यवाही विहित कार्यपद्धतीनुसार करावी.
- ii) बाल विकास प्रकल्प अधिकारी यांनी लिक्वीड प्रोटीन पुरवठ्यासंदर्भात खात्री करून त्याबाबतचा अहवाल आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना यांना सादर करावा. आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना यांनी एकत्रित अहवाल आदिवासी विकास विभागास व महिला व बाल विकास विभागास सादर करावा.
- iii) यापूर्वी महिला व बाल विकास विभागास लिक्वीड प्रोटीनची खरेदी करण्यासाठी विभागाने उपलब्ध करून दिलेल्या निधीतून खरेदी केलेल्या लिक्वीड प्रोटीनचा पुरवठा अंगणवाड्यापर्यंत करण्यात येऊन त्याचा लाभ तेथील मुलांना झाला किवा कसे याबाबत सविस्तर अहवाल महिला व बाल विकास विभागाने आदिवासी विकास विभागास दि.३१.१२.२००७ पर्यंत सादर करावा.
- iv) या शासन निर्णयाद्वारे वितरित करण्यात येणा-या निधीतून खरेदी करावयाच्या लिक्वीड प्रोटीनबाबतची खालील मुद्यांवर माहिती सादर करावी.
  - अ. लिक्वीड प्रोटीन खरेदी करण्याचा दिनांक
  - ब. एकात्मिक बाल विकास प्रकल्प निहाय वाटप दिनांक
  - क. एकात्मिक बाल विकास प्रकल्प यांनी त्यांच्या अधिपत्याखालील अंगणवाड्यांना लिक्वीड प्रोटीन (वाटल्या) पुरविल्याबाबत एकत्रित प्रमाणपत्र कोणत्या कालावधीत किती अंगणवाड्यांना किती वाटप केले याच्या तपशीलासह.
  - ड. राज्यस्तरावर, एकात्मिक बाल विकास प्रकल्प स्तरावर प्राप्त पुरवठ्याचा साठा नोंदवहीत नोंदी घेतल्या असल्यास त्याचा दिनांक निहाय तपशील
  - इ. लिक्वीड प्रोटीनच्या वापरानंतर अंगणवाडीतील मुलांच्या आरोग्यावर होणा-या सकारात्मक परिणामांबाबत सविस्तर तपशील
- v) खरेदी वाटप (पुरवठा) व विनियोगांमध्ये काही अनियमितता झाल्यास त्याची संपूर्ण जबाबदारी महिला व बाल कल्याण विभागाची राहिल, या अटीच्या अधिन राहून या शासन निर्णयास मंजूरी देण्यात येते.

यावरील खर्च "मागणी क्र. टी-५, मुख्य लेखाशीर्ष २२३६-पोषण आहार- पंचवार्षिक योजनांतर्गत योजना- जनजाती क्षेत्र उपयोजना-०२- पोषण- अन्न व पेये वितरण- १०१-विशेष पोषण आहार कार्यक्रम-(०१) महाराष्ट्र जिल्हा परिषद व पंचायत समित्या अधिनियम १९६१ च्या कलम १२३ व २६१ अन्वये जिल्हा परिषदांना सहाय्यक अनुदान -४१ सहाय्यक अनुदाने- (००) (०१) राज्य योजनांतर्गत योजना (२२३६ ०२९७)" या लेखाशीर्षाखाली खर्ची टाकण्यात यावा. सन २००७-०८ मधील सदर तरतुद शेखीने अदा करण्यासाठी मुक्त करण्यात येत आहे.

३. सदर शासन निर्णय वित्त विभागाच्या सहमतीने व त्या विभागाच्या अनौ. संदर्भ क्र.२३३/०७/व्यय-१४ दि.३.९.२००७ अन्वये निर्गमित करण्यात येत आहे.

४. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या वेबसाईटवर उपलब्ध करून देण्यात आला असून त्याचा संकेतांक २००७०९०५१५४६३५००१ असा आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नांवाने.

(डॉ. सा. रणदिवे)
कार्यासन अधिकारी

प्रति,

प्रधान सचिव, सार्वजनिक आरोग्य विभाग, मंत्रालय, मुंबई

सचिव, महिला व बालविकास विभाग, मंत्रालय, मुंबई

महासंचालक, राजमाता जिजाऊ माता-बाल आरोग्य व पोषण मिशन, औरंगाबाद

आयुक्त, एकात्मिक बाल विकास सेवा योजना, रायगड भवन, १ ला मजला, सी.बी.डी. बेलापूर, नवी मुंबई.

संचालक, आरोग्य सेवा संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई

आयुक्त, आदिवासी विकास, नाशिक

सर्व अपर आयुक्त, आदिवासी विकास, ठाणे/नाशिक/नागपूर/अमरावती.

जिल्हाधिकारी, अमरावती, नाशिक, गडचिरोली, नंदूरबार, ठाणे

मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जि.प. अमरावती, नाशिक, गडचिरोली, नंदूरबार, ठाणे

सर्व प्रकल्प अधिकारी, एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प.

महालेखापाल, (लेखा परिक्षा) / (लेखा व अनुज्ञेयता) महाराष्ट्र १/२, मुंबई/नागपूर

अधिदान व लेखाधिकारी, मुंबई.

नितारी लेखापरिक्षा अधिकारी, मुंबई.

सहाय्यक कोषागार अधिकारी, कोकण भवन, नवी मुंबई.

कक्ष अधिकारी, महिला बालविकास विभाग (का.५) मंत्रालय, मुंबई

कक्ष अधिकारी, आदिवासी विकास विभाग (का.७) मंत्रालय, मुंबई

नितड नस्ती (का.८)